

Advies

Lokaal gezondheidsbeleid Steenwijkerland

Aan	Gemeente Steenwijkerland, Colinde Heijink en Mariska Zwartsenburg
Kopie aan	
Van	GGD IJsselland, Jacqueliën Nijboer en Marja de Jong
Datum	13 juni 2023
Onderwerp	Advies concept nota gezondheidsbeleid Steenwijkerland

Gemeente Steenwijkerland werkt aan een vernieuwd lokaal gezondheidsbeleid. In het beleidsplan beschrijft de gemeente de prioriteiten voor de periode 2023-2026. Het beleid bouwt voort op wat er de afgelopen jaren is bereikt en in gang is gezet, want er is al een mooie basis gelegd voor het werken aan gezondheid. Op 5 juni ontvingen wij een concept beleidsplan 2023-2026. Gemeente Steenwijkerland vraagt om advies op dit concept conform artikel 16 van de Wet publieke gezondheid. Opgemerkt: de bijlagen ontbraken nog in de versie die wij ontvingen.

Ons advies vinden jullie in deze notitie. Dit advies sluit aan bij eerdere mondelinge adviezen. GGD IJsselland is namelijk betrokken bij het tot stand komen van dit beleidsplan: op 10 mei door aanwezig te zijn bij een bijeenkomst voor inwoners en partners en als sparringpartner gedurende het proces van de afgelopen 2 maanden. We zien onze eerdere adviezen verwerkt in de versie van 5 juni.

Ons advies formuleren we aan de hand van enkele thema's en leidende principes. De eisen voor het integraal plan van aanpak GALA hebben we daarin meegewogen. VNG heeft aangekondigd een checklist te maken voor gemeenten, gebaseerd op [het format plan van aanpak](#).

Brede kijk op gezondheid

Positieve gezondheid stelt een betekenisvol leven van mensen centraal en niet de ziekte. We staan voor een beweging van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. Dit wordt dan gebruikt in de benadering van mensen door te focussen op de inwoners, hun veerkracht en wat hun leven betekenisvol maakt. Veerkracht en eigen regie staan centraal. In de beleidsnota staat dit op meerdere plekken genoemd.

Advies GGD IJsselland

- Maak de brede kijk op gezondheid visueel, bijvoorbeeld door gebruik te maken van afbeeldingen spinnenweb positieve gezondheid of speelveld van zz naar gg (voorbeeld vorige Bestuursagenda GGD).
- Benoem een procesactie: de brede kijk op gezondheid nemen en wegen we vroegtijdig mee in ruimtelijke (plan)processen. De interne tafel van GGD IJsselland kan hiervoor worden ingezet.

Informatiegestuurd werken

Hoofdstuk 4 geeft een goed beeld over de determinanten van gezondheid op basis van data. Hoofdstuk 5 beschrijft de duiding en het beeld van partners en inwoners over gezondheid. Daarmee ligt er een goede basis voor beleidskeuzes (hoofdstuk 6) en de vertaling naar een uitvoeringsplan voor bepaalde doelgroepen. Onder “een lerende aanpak” in hoofdstuk 8 staat dat gemeente Steenwijkerland continue het gezondheidsbeleid wil verbeteren op basis van nieuwe inzichten en kennis.

Advies GGD IJsselland

- Formuleer prioriteit “ontmoeten in een veilige en uitnodigende omgeving” in een vorm, zoals de andere 4 prioriteiten (hoofdstuk 6).
- Benoem indicatoren in de volgende stap: het uitvoeringsplan.
- Vul hoofdstuk 8 aan met informatie over hoe de monitoring wordt opgepakt en maak de lerende aanpak (hoofdstuk 8) meer concreet. Kijk voor voorbeelden op het Loket Gezond leven, [instrumenten voor monitoring en evaluatie](#).

Health in all policies en integrale aanpak

Gezondheidsvraagstukken vragen een integrale aanpak en dus een bijdrage vanuit andere beleidsterreinen. Aan de andere kant levert het werken aan gezonde inwoners ook winst op binnen andere beleidsterreinen, denk bijvoorbeeld aan betere schoolprestaties als kinderen zich fit voelen. Dit wordt ook wel: health **for** all policies genoemd. In de concept beleidsnota wordt dit genoemd in hoofdstuk 1, 2 en 8. Een integrale aanpak is gebaseerd op [4 pijlers](#): Educatie, Signalering & Ondersteuning, Omgeving, Regelgeving & Handhaving en gaat om gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen. In de nota (hoofdstuk 7) komt dit terug bij de Ontwikkelrichtingen: Sociale en fysieke omgeving en Kennis, gedrag en vaardigheden. Ook is mooi te zien hoe de prioriteiten in deze nota met elkaar samenhangen.

Advies GGD IJsselland

- Benoem de minder voor de hand liggende beleidsdomeinen binnen de gemeente, zoals Armoedebelief en Omgevingsvisie (1.4).
- Maak meer en eenvoudiger zichtbaar dat een bijdrage van andere beleidsdomeinen mogelijk en noodzakelijk is in hoofdstuk 6 en 7. Bijvoorbeeld door hier relevante beleidsdocumenten te

vermelden en deze met een link op te nemen en een afbeelding van het regenboogmodel toe te voegen.

- We adviseren specifiekere ambities binnen het ruimtelijk domein op te nemen. Formuleer een ambitie op de fysieke gezondheidsbeschermende factoren, zoals lucht (luchtkwaliteit wordt kort genoemd op pagina 22), geluid en bedrijvigheid. Denk aan:

Lucht: Luchtverontreiniging is een belangrijke oorzaak van ziekte en sterfte in Nederland. Iedere reductie van luchtverontreiniging leidt tot gezondheidswinst. GGD'en pleiten daarom voor extra inzetten op gezonde lucht, door iedereen en overal. Zo moedigt de GGD gemeenten bijvoorbeeld aan om het [Schone Lucht Akkoord](#) te ondertekenen waarmee gemeenten zich committeren aan de ambitie om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Ook is de GGD voor verregaande reductie van houtrook. Het [algemene GGD-gezondheidsadvies over luchtverontreiniging](#) kan de gemeente Steenwijkerland mogelijk inspireren om ambities op dit thema te formuleren.

Geluid: Zoals in de concept nota staat ervaren inwoners hinder van omgevingsgeluid. Geluid is, na luchtvervuiling, de milieufactor met de meeste negatieve effecten op de gezondheid. Onder de wettelijke normen is bij een deel van de mensen al sprake van negatieve gezondheidseffecten; de belangrijkste zijn: (ernstige) hinder en slaapverstoring; negatieve invloed op het leervermogen; verhoogde bloeddruk en hart- en vaatziekten.

Daarom pleiten GGD'en voor een leefomgeving met een gezond geluidsniveau en geven GGD'en vaak geluidadvies op maat. Zie ook hiervoor ons [algemene GGD-gezondheidsadvies over Omgevingsgeluid](#), waarin ook onze gezondheidkundige advieswaarden staan opgenomen.

Bedrijvigheid: Verder vindt de GGD het belangrijk dat overlastgevende industriële bedrijven op afstand van woningen, scholen etc. staan. Stel bijvoorbeeld ontwikkelruimte vast voor bestaande bedrijven en bedrijfs-/industrieterreinen. Achtergrondinformatie die hierbij (maar ook bij andere thema's) kan helpen zijn onze [Kernwaarden Gezonde Leefomgeving](#).

Verder staan op website van GGD GHOR Nederland enkele andere [gezondheidsadviezen](#), mogelijk dat deze nog aansluiten bij de ambitie van Steenwijkerland.

- Of neem dit nu nog algemeen en als processtap op, bijvoorbeeld door hiervoor advies te vragen aan de interne tafel van GGD IJsselland.
- Zorg bij de uitwerking in het uitvoeringsplan en keuzes van interventies dat alle 4 pijlers/ontwikkelrichtingen voldoende en in balans worden ingezet

Gelijke kansen op gezondheid en differentiatie in aanpak

In hoofdstuk 6 (6.2) is vermeld dat 'we gaan voor gelijke kansen op gezondheid en daarom kiezen voor een ongelijke aanpak (o.a. gebiedsgericht werken)'. Verderop komt in hoofdstuk 7 bij de ontwikkelrichtingen en aanpak die differentiatie in aanpak niet echt terug.

Advies GGD IJsselland

- We vragen ons af of de keuze is gemaakt om meer aandacht en andere aanpak te richten op groepen (wijken/kernen, of doelgroepen) met een achterstand in gezondheid. Als dat zo is, kan dat meer nadruk krijgen in de nota. Bijvoorbeeld door in hoofdstuk 4 te benoemen, op basis van data waar/welke groepen een gezondheidsachterstand hebben. Dan kun je daar in hoofdstuk 7 en hoofdstuk 8 op terugkomen.
- Prioriteit “meer inwoners ervaren dat zij gezondheidsvaardig zijn” : benoem hierin ook de doelgroepen jonge kinderen/jongeren en hun ouders.
- Alle prioriteiten: de doelgroep 0-12 jaar lijkt nergens te worden genoemd.
- Voeg de ketenaanpakken Welzijn op recept en Kansrijke Start toe in hoofdstuk 7.

Inwoners en partners betrekken

De concept nota gezondheidsbeleid is een product van vele gesprekken met (vertegenwoordigers van) inwoners en lokale partners tijdens de gespreksronden in het voorjaar. GGD IJsselland was aanwezig op de bijeenkomst op 10 mei. Er was veel betrokkenheid, vooral van lokale organisaties.

Advies GGD IJsselland

- Betrek inwoners en partners vanaf de start van het Uitvoeringsplan.
- Wees duidelijk over hun rol (verwachtingsmanagement).
- Verbreed de groep betrokken partners, zoals onderwijs en bedrijfsleven, aan de hand van concrete doelen.
- Gebruik hiervoor de expertise vanuit het programma GezondIn: [burgers zijn hoofdrolspelers](#) .
- [Deze publicatie van Pharos](#) kan ook behulpzaam zijn.

Regionale en lokale samenwerking

Lokaal werken aan gezondheid betekent een samenspel zowel binnen de gemeente als in regionaal verband en het benutten van bestaande structuren. In hoofdstuk 8 en bijlage 6 wordt dat in beeld gebracht.

Advies GGD IJsselland

- Benoem in hoofdstuk 8 ook de samenwerking in de (sub-)regio IJssel-Vecht en IJsselland. Dit kan als procesactie, omdat gemeenten in regio IJssel-Vecht en/of IJsselland nog afspraken moeten maken.
- Bijlage 6 overzicht van samenwerkingsverbanden en netwerken: benoem hierin ook netwerken buiten Steenwijkerland.